

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt XI. Constringi posse Legibus homines, non ad ea modò qua sunt corporum, verùnt etiam ad ea quæ sunt animarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

homines porrò cur sint, si quæritur; non corpus mihi, & animale sensum pro causa dicturus es, sed mētem, & rationem. Si ergo legibus ij propriè obstringuntur, quibus leges dantur; aut nullæ dandæ leges erunt ab vllis hominibus, aut ijs, si dentur, hominum subditorum animi & mentes obstrictæ tenebuntur. Nōne vides igitur, si quid tuum argumentum valeat, vno te eius ictu, & tanquam vna percussione omnium & secularium, & ecclesiasticarum legum vincula resoluisse? Quid frustra conflare niteris odium Legibus ijs quibus imperetur religio, tanquam per eas in seruitutem iniultam animi redigantur, cū, si te ipsum audias, ne aliam quidem vllam esse legē passurus sis?

CAPVT XI.

Constringi posse Legibus homines, non ad ea modò quæ sunt corporum, verūm etiam ad ea quæ sunt animarum.

DICES, Legibus quidem animos hominum constringi posse, sed ad ea quæ corporum sunt, non ea quæ sunt animorum. Primū nulla ratio est, cur si teneri constrictus lege possit animus, non tam ad ea quæ sunt animi, obligari possit, quàm ea quæ sunt corporis. Maximè enim homines ad ea possunt obstringi & obligari, quæ maximè habent in sua potestate. magis autem in potestate sunt operationes animi, quàm corporis: quæ & cū nolumus, vel per ægritudines, vel aliena violentia impediuntur. illæ pro nostro arbitrio, & inuitis suscipiuntur omnibus. Si ergo humanus animus vinculum legis recipit, æquius est ad hoc adstringi, quod facillimè, si velit, possit, quàm ad ea quæ sæpe nō possit, etiam si maximè velit. deinde cū sint legum, vt diximus, inuisibiles obligationes, & spiritualia quædam vincula, cur ad inuisibiles operationes atque interiores nequeant obstringere? Cur si hoc

f s

fieri

fieri non potest, & præceptor discipulo præcipit attentionem, & dominus seruum vult habere memorem, & ipsa nonnunquam Ecclesia, pro salute communi, pias requirit ad Deum preces? Exteriora quoque ipsa quæ præceptis superiorum exiguntur, ingrata plurimque futura essent, si non interior animorum motus & affectus responderet. Nemo fictum & fucatum amat obsequium: nemo hypocrisim suo præcepto postulat, aut obedientiæ loco ducit. Vnde intelligitur, quibus legibus exteriora præcipiuntur, iisdem interiorem animorum inclinationem requiri, sine qua, quod præcipitur, benè geri, & vera obedientia impleri non possit. Cùm igitur religio non solius animi res sit, verumetiam corporis, neque interioribus dumtaxat animi moribus, sed corporis etiam quibusdam exercitijs deferatur: qui ad exteriora ipsa lege obstrinxerit animos subditorum, ad interiorem eoisso pietatem, quæ exteriori consonet, obligarit. An quia interiorem mentis statum & arcana cordis nequit legislator inspicere, idcirco actum interiorem suo præcepto non requirit? Quasi hoc præcipiendi ratio postulet, ut is, cui quid præcipitur, intus notus habeatur; ut exploratum sit, velitne, quod iubetur, facere, ut, si non paruerit, puniatur. falsa ista persuasio est, non posse quemquã præcipere, quod utrum fiat, obseruare non possit: nec ei longius progredi licere imperando, quàm liceat puniendo. Quid si à superiore delegata ministro sit potestas præcipiendi, reseruata puniendi? Dei hoc proprium est, nulla delicta impunita relinquere. Et tamen quàm multa præcepta dat, quorum hinc non punit transgressores? potest ille quidem qui nouit omnia, sed cùm sapissimè quod possit non faciat puniendo, & tamen præcepto insistere non desinat; perspicit voluit, considerandum quæ reliquit, ab hominum ministerio nihil fore alienum, si plura illi præcipiant, quàm possint prætermissa & violata

lata punire. Quia reuera cùm tanquam Dei ministri homines præcipiant, sufficit vt ij qui non parendo deliquerint, à supremo Domino possint iudicari. Quænam, inquis, præcipiendi erit vtilitas, si non possit is qui præcipit, de obseruatione cognoscere atque iudicare? Primum iudicaturus est ille, cuius vice homo præcipit. Deinde præcepto salutari sua semper vtilitas manet, quòd instruat ignaros, excitet somnolentos, pigros exstimulet, confirmet meliores. Postremò, quia dictum est religionem non interioribus modò animorum motibus, verumetiam exterioribus quibusdam officijs atque exercitijs contineri, cùm fatentur ipsi, de exterioribus præcepta & leges dari posse, quæ animos obligent, nonnullam nobis relinquunt de interioribus quoque cognoscendi facultatem. Quid enim intus lateat, non sinit obscurum esse, qui recusat, quod foris præcipitur obseruare. Qui autem falsa obseruationis specie ficti sunt, hominum quidem possunt effugere iudicium, sed Dei non possunt. Neque tamen cùm Ecclesiæ legibus obtèperantes videmus eos qui priùs in aperta hæresi verlabantur, anxij debemus esse, ne forè simulata sit obediètia, sed in meliorem interpretari partem, neque temere proximum iudicare, ne ipsi propterea à Dño iudicemur. Ex quibus intelligi potest quam vana sint quæ sic scribuntur: [Potestas quæuis tantùm ibi agere potest & debet, vbi videre, agnoscere, iudicare, sententiam ferre, addere & mutare potest. Nihil epim debet certius esse iudicio, in quo omnia clara, explorata, meditata esse debent. Animi verò, & cordis recessus, & arcana soli Deo patent: ex quo sequitur vanum & arrogans esse, imperare, aut velle vi cogere quemquam, vt sic vel sic credat & teneat.] Et illa quidem ad hunc modum effutiuntur. At falsum imprimis est, non posse quemquam illic imperando agere, vbi nequeat iudicare, & sententiam ferre. Quid enim impe-

impe-

652 DE CHRISTIANA LIBERTATE
imperandum sit, id ex iustitiæ, aut pietatis regula in
aperto est: quid autem secundum imperium factum sit,
vel non factum, sæpenumero ne inuestigari quidem po-
test. Contingit etiam ut aliquis ex commissione præ-
cipiat, qui tamē, quod id commissum non sit, de trans-
gressione iudicare non possit: aut ita creditum, secun-
dum præfixas leges iudicium est, ut addere & mutare
nefas sit. Quod autem animi & cordis recessus soli
pateant Deo, num id, rogo te, in causa fidei & religio-
nis tantummodo locum habet? Nonne & in amicitijs
humanis atque inimicitijs? & tamen ij qui præstant
reconciliationes gratiarum imperant, inimicitias pro-
hibent. neque ignari sunt, fictas esse amicitias pos-
se, in quas ab inimicitijs redeatur: sed tolerare ma-
lunt in republica fictas quorundam amicitias, quàm
eorundem periculosa dissidia perpeti. Quid ergo est
quod ais, neminem agere imperando posse, vbi non
possit certissimo clarissimoque iudicio ferre sententiam?
Et quænam illa inter homines tam clara & explorata
iudicia sunt, ut animi cordisque recessus, quos soli Deo
patere dicis, perspecti habeantur? Si talia nulla sunt,
fitque interdum ut iustus etiam iudex, secundum alle-
gata & probata sincerissimè diligentissimeque progre-
diens, innocenter condemnet innocentem; sequetur
non modò in causa religionis, sed & in quavis alia, ve-
num esse & arrogans imperare, aut vi cogere velle.
Denique etsi quid quisque secretiùs in animo probet
vel improbet, exploratissimum haberi nõ valeat: quid
tamen in religione debeat approbari & suscipi, satis et
verbo Dei exploratum est, ut præscribi & præcipi etiam
sub anathematis interminatione possit: sicut Paulus
sub anathemate prohibuit, aliud quàm fuerat euange-
lizatum prædicare: & si, quod imperatum est de fidei
exercitio, aperta violatione contemnatur, nullus in fe-
renda sententia poterit esse iudici scrupulus, iuris or-
dine in-
cessus,
tur. Ei-
nes fac-
tame-
des, iu-
mus v-
cultis,
nibus
& imp-
tum e-
tur, iu-
dum e-
perato-
edice-
beatu-
tunc
Hanc
nomen
vesar-
sustir-
anim-
vltion-
gioni-
cilio
dum
qua c-
quiere-
gelic-
cti v-
tate c-
præf-
dere
pene-
legis

dine in causa procedenti, etiam si cordis arcana & recessus, qui soli Deo patent, non exploratissimi habeantur. Eiusdem farinae est, quod adiungitur [Cum omnes fateantur Ecclesiam nihil iudicare de occultis, ipsi tamen conantur tam arcana, tam diuina, qualis est fides, iudicare atque statuere.] Quid hic sibi vult leuissimus verborum fumus? An iudicat aut statuit de occultis, qui ex manifesta diuini verbi regula, quid omnibus credendum, quae sequenda religio sit, praescribit & imperat? quauis enim quid quisque credat, occultum est, neque de eo, nisi vel opere vel verbo proferatur, iudicari possit: tamen quid credendum suscipiendumque sit, occultum non est. Et ideo Theodosius, Imperator Catholicus, non dubitauit, publico decreto edicere, velle se omnes in ea religione versari, quam beatum Petrum Romae tradidisse, & Damasum, qui tunc Ecclesiae praerat, sequi constabat. atque addit: Hanc legem sequentes, Christianorum Catholicorum nomen iubemus amplecti: reliquos vero dementes vefanosque iudicantes, haeretici dogmatis infamiam sustinere, diuina primum vindicta, post etiam motus animi nostri, quem ex caelesti arbitrio sumpserimus, ultione plectendos. Ac ne quis imperium hoc ad religionis exterius exercitium referat (quamuis si de exercitio praecipisset, nostrae id causae sufficeret) aduertendum est, quod religionis vocabulum interpretans, in qua dixerat se omnes velle versari, subiungit: Hoc est, inquit, ut secundum Apostolicam disciplinam, Evangelicamque doctrinam, Patris & Filij & Spiritus sancti vnam deitatem sub pari maiestate, & sub pia Trinitate credamus. Quid luculentius, quam illum sua lege praescribere atque imperare, ut omnes credant? Credere autem, actus est religionis interior, quem in cordis penetralibus videre solus Deus potest: exigere vero legis praecipito, etiam homo ex diuina ordinatione valet.

CAPVT

Lib. 9. tit. 7.
hist. c. 7. &
Codice De
Summa Trinitate.
& fide Cath.
Tit. 4.